

Kunnanhallitus	§ 369	10.12.2012
Valtuusto	§ 88	19.12.2012
Kunnanhallitus	§ 90	11.02.2013
Valtuusto	§ 36	27.02.2013

05.03.2013

Lausunto kuntarakenneuudistuksesta

75/00.04.00/2012

Khall 10.12.2012 § 369

Valtiovarainministeriön ylijohtaja Päivi Laajala kirjoittaa 22.11.2012:

"Lausuntopyyntö kuntarakennelakiluonnoksesta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakenne -työryhmän selvitys Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne (valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 ja 5b/2012) valmistui helmikuussa 2012.

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevalle työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemis-kierrroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarvionti ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esityksestä kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelaksi.

Hallitus linjasi kuntauudistuksen etenemistä iltakoulussaan 5.6.2012 sekä antoi seuraavana päivänä tiedonannon eduskunnalle kuntauudistuksen etenemisestä (VNT 2/2012 vp). Hallitus antoi linjauksissaan määrittelemiensä tarkastelunäkökulmien perusteella tarkempien uudistuksen kriteerien valmistelun rakennelakia valmistelevalle työryhmän tehtäväksi. Työryhmän valmistelemaat tarkemmat kriteerit vahvistettiin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä 27.6.2012.

Nyt kyseessä oleva kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmiksi kuvaavaksi kuntarakennelaksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityksiperusteista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistyksen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmä on linjannut palvelurakenneuudistuksen jatkoa 15.11.2012. Näitä linjauksia koskeva muistio on tämän lausuntopyynnön liitteenä 4.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa oheisesta luonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

Kunnanhallitus	§ 369	10.12.2012
Valtuusto	§ 88	19.12.2012
Kunnanhallitus	§ 90	11.02.2013
Valtuusto	§ 36	27.02.2013

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 7.3.2013 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

Päivi Laajala
osastopäällikkö, ylijohtaja"

Ehdotus:

Kunnanhallitus

- merkitsee asian tiedoksi
- antaa asian valtuustolle tiedoksi.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Valt 19.12.2012 § 88

Päätös:

Valtuusto hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen.

Valtuusto piti kahvitaun klo 14.45 - 15.00.

Merkittiin, että kokouksesta poistuivat Erkki Kestilä klo 14.45 ja Raino Peltoniemi klo 15.40.

Khall 11.02.2013 § 90

Ehdotus:

Pyhäjoen kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se antaa oheisen liitteen mukaisen lausunnon valtiovarainministeriölle.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Valt § 36

Päätös:

Valtuusto hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen.

Kunnanhallitus	§ 369	10.12.2012
Valtuusto	§ 88	19.12.2012
Kunnanhallitus	§ 90	11.02.2013
Valtuusto	§ 36	27.02.2013

 Valtuusto piti kahvitauon klo 19.00-19.15.

Otteen allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta
 oikeaksi todistaa
 5.3.2013

 Saira Lauronen
 keskusarkistonhoitaja

Jakelu

Valtiovarainministeriö

Liitteet

1 Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta valtiovarainministeriölle 11.2.2013

Valtiovarainministeriölle

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Pyydettyinä lausuntona Pyhäjoen kunta toteaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavaa:

Yleistä

Kunnallinen itsehallinto on Pyhäjoen kunnan kehittämisen peruslähtökohta. Kuntien taloudellinen tilanne ja palvelutuotannon järjestämisessä onnistuminen ei olekaan kiinni kunnan väkiluvusta. Jos väestöpohja korreloisi suoraan palvelutuotannon taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden kanssa, kuntakoko ja kuntarakenne olisi vakioitu jo aikaa sitten.

Kunta- ja palvelurakennemuutos on sinänsä mielekäs ja tarpeellinen hanke. Taustalla täytyy olla riittävä analyysi uudistuksen toiminnallisista ja taloudellisista vaikutuksista. Palvelutuotanto ja kunnan kehittäminen muodostaa kehittämiskokonaisuuden, jossa toiminta (palvelut) ja talous tulee olla tasapainossa. Uudistusten täytyy pohjautua analyysiin ja vuoropuheluun kuntien kanssa. Valtionhallinnon saneluratkaisu ei johda hyvään lopputulokseen. Kunnallishallinnon kokonaisuudistuksessa tulee fokus olla yhtäältä palvelutuotannon taloudellisuudessa, tehokkuudessa ja vaikuttavuudessa sekä toisaalta olosuhdetekijöiden (etäisyydet, huoltosuhde yms.) ymmärtämisessä ja niiden huomioon ottamisessa uudistusta tehtäessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon keskeinen haaste on heterogeenisuus tuotannon volyymeissa ja kysyntätekijöissä. Olkoon organisaatio mikä hyvänsä, kaikkia tarpeita ei kyetä eikä kannata tyydyttää. Viime kädessä tarpeita on aina enemmän kuin resursseja. Organisaation optimikoko vaihtelee riippuen siitä, mitä palvelua tuotetaan. Uudistusta ei pidä tehdä niin, että palvelujen järjestäjä tai tuottaja valitaan suurimman väestöpohjan edellyttämän osatuotannon pohjalta. Suuren volyymin sosiaali- ja terveyspalveluja ei tule velvoittaa siirtämään tehottomampiin isoihin yli 50 000 asukkaan väestöpohjan kokonaisuuksiin. Vertikaalinen (perustaso-erityistaso) ja horisontaalinen (sosiaalihuolto-terveydenhuolto) palvelutuotannon yhdentyminen on erittäin vaativa johdettava, jos tavoitteena on tehokas, taloudellinen ja vaikuttava palvelutuotanto. Perustasolla ja yksilötasolla tehtävät ratkaisut ja valinnat vaikuttavat suoraan sosiaali- ja terveystoimen kokonaiskustannuksiin. Taito vaikuttaa enemmän kuin ”massan laki”. Tehokkaimpia sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjiä ovat n. 20 000 asukkaan väestöpohjan järjestämisorganisaatiot. Tällöin myös demokraattiset vaikuttamismahdollisuudet ovat parhaat.

Uudistusta tehtäessä ei kannata tuhota hyvin toimivia palvelujen järjestämisorganisaatioita, joiden palveluihin kuntalaiset ovat tyytyväisiä ja jotka tuottavat palvelut edullisesti. Palvelujen järjestämistä ei tule rakentaa pelkästään ison julkisen palvelujen järjestäjän varaan. Palvelutuotannon kehittymiselle on eduksi, mikäli on olemassa erilaisia vaihtoehtoja, erikokoisia organisaatioita ja yksityistä palvelutuotantoa. Tarvitaan vaihtoehtoja, analyysia, vertailua ja kilpailua.

Yhdenvertaiset palvelut voidaan turvata koko maassa ainoastaan, mikäli resurssit, joilla palvelut tuotetaan, jaetaan tasaisesti. Valtionosuusjärjestelmää, rahoitusjärjestelmää ja palvelujen järjestämistä koskevaa normiohjausta ei pidä käyttää kuntien painostamiseen ja pakottamiseen.

Tiukasta normiohjauksesta ja yksityiskohtaisesta lainsäädännöstä tulee luopua. Isojen ja pienten toimijoiden hyviä käytäntöjä tulee pyrkiä levittämään laajemmallekin. Aluehallintoviraston tai vastaavan tehtävänä on tarvittaessa puuttua laiminlyönteihin. Luottamus kuntien itsehallintoa kohtaan kannattaa palauttaa.

Rahoitusjärjestelmän tulisi palkita hyvistä tuottavuudesta ja palvelujen tehokkaasta järjestämisestä. Harkinnanvarainen avustus pitäisi muuttaa tuottavuuteen kannustavaksi.

Selvitysvelvollisuus ja selvityisperusteet

Lakiluonnoksessa esitetään perusteettomasti ainoaksi ratkaisuksi kuntaliitosta. Kuntaliitosselvityksen tulee kriisikuntia lukuun ottamatta perustua vapaaehtoisuuteen.

Määräajat ja menettelyt

Esitetty aikataulu on epärealistinen. Kuntarakennelain valmistelu tulee tehdä samaan aikaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kanssa kuitenkin niin, että kokonaisnäkemys kunnallisen palvelutuotannon järjestämisestä ohjaa uudistusprosessia.

Kunnilla tulee olla mahdollisuus tarkastella uudistusta kokonaisuutena.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Valtioneuvoston toimivalta puuttua kriisikuntien tilanteeseen on palvelujen turvaamisen kannalta hyväksyttävissä. Isompaa kriisikuntakokonaisuutta ei tule sallia liitettäväksi pienempään terveen kunnan talouteen, mikäli pienemmän terveen kunnan valtuusto ei liitosta halua. Demokraattisessa järjestelmässä kriisikunnan päätöksenteko ohjaisi jatkossa vain hieman suurempaa kriisikuntakokonaisuutta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen

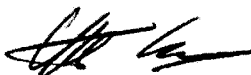
Paras - hankkeen seurauksena Pyhäjoen kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotanto ja järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2011 Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymään. Siirryttäessä kuntayhtymään Pyhäjoen kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta oli taloudellista, tehokasta ja vaikuttavaa. Tarkasteltaessa Suomessa vuoden 2010 sosiaali- ja terveystoimen ikävakioituja nettokustannuksia, Pyhäjoki sijoittuu sijalle 21.

Vaikka kuntayhtymän hallintorakenne ja päätöksenteko on teoriassa dynaamista, keskuskaupungin omistajaohjaus tai sen puute voivat muodostua ongelmaksi. Raskaat rakenteet ja työnjaon selkiytymättömyys maakunnan eteläpuolella johtavat raskaisiin kustannusrakenteisiin, jolloin toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja erityisesti vaikuttavuus kärsii. Sosiaali- ja terveystoimessa on paljon lähipalveluja, joissa ratkaisee enemmän taito kuin masan laki. Sen sijaan erikoissairaanhoidon edellyttäisi huomattavasti suurempaa väestöpohjaa kuin Raahen seutukunnassa on. Vuoden 2013 aikana arvioidaan kuntayhtymän palvelut, toiminta ja talous. Tämän arvioinnin perusteella Pyhäjoki suorittaa arvioinnin siitä, onko sen mahdollista jatkaa kuntayhtymässä v. 2014 jälkeen.

Kalajoen yhteistoiminta-alueen myönteisten kokemusten pohjalta Alavieskan ja Pyhäjoen kunnat ovat sopineet Kalajoen kaupungin ja Merijärven kunnan kanssa yhteistoiminta-alueen muodostamisen selvittämisestä. Tässä noin 20 000 asukkaan väestöpohjan kokonaisuudessa Kalajoki järjestäisi isäntäkuntamallilla sosiaali- ja terveyspalvelut kaikkien neljän kunnan alueella. Alue on maantieteellisesti järkevä ja kuntien näkemyksen mukaan myös muutoin yhteistoiminta-alueella on kaikki edellytykset järjestää suuren volyymin perusturvapalvelut. Erikoissairaanhoidon ja eräiden muiden suurta väestöpohjaa edellyttävien palvelujen tuotanto ostetaan yhteistyökumppaneilta. Pyhäjoen kunta on sitoutunut tähän yhteistoiminta-alueen selvittämiseen eikä näkemyksemme mukaan alueellamme ole tarpeen tehdä muita selvityksiä.

Mikäli suuren volyymin perusturvan lähipalvelut pakotettaisiin siirtämään tarpeettoman suuren toimijan järjestettäväksi kustannukset tulisivat nousemaan ja palvelu heikenty-mään. Samalla asukkaiden valintamahdollisuudet vähenisivät ja demokraattinen ohjaus heikkenisi. Suurimmat sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajat eivät ole tähän astikaan olleet laadullisesti tai hinnalta parhaita palvelujen tuottajia.

PYHÄJOEN KUNNANHALLITUS

Matti Pakkala
kunnanhallituksen puheenjohtaja

Matti Soronen
kunnanjohtaja